

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН З ПОСТАЧАЛЬНИКОМ «ОСТАННЬОЇ НАДІЇ» НА РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Гаркавенко Сергій Васильович

аспірант

Академія адвокатури України,

м. Київ, Україна

Реформа ринку електричної енергії України, щ почалася після ратифікації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом забезпечила динамічний розвиток всієї галузі. В основі будь-яких законодавчих змін є нововведення які мають вплив на учасників визначених взаємовідносин.

Функціонування ринку електричної енергії здійснюється на принципах забезпечення енергетичної безпеки України; забезпечення безпеки постачання електричної енергії споживачам, захисту їхніх прав та інтересів; добросовісної конкуренції; рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії; вільного вибору електропостачальника споживачем [1].

Учасники ринку електричної енергії провадять свою діяльність на ринку електричної енергії на договірних засадах в тому числі, шляхом укладення договорів про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії».

Відповідно до ст. 64 ЗУ «Про ринок електричної енергії» Постачальник «останньої надії» надає послуги з постачання електричної енергії споживачам у разі: банкрутства, ліквідації попереднього електропостачальника; завершення строку дії ліцензії, зупинення або анулювання ліцензії з постачання електричної енергії споживачам попереднього електропостачальника; невиконання або неналежного виконання електропостачальником правил ринку, правил ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку, що унеможливило постачання електричної енергії споживачам; необрання споживачем електропостачальника, зокрема після розірвання договору з попереднім електропостачальником; в інших випадках, передбачених правилами роздрібного ринку [1].

Відповідно до п. 6.2.8. ПРРЕЕ, Постачальник "останньої надії" постачає електричну енергію споживачу протягом строку, що не може перевищувати 90 днів. Якщо споживач протягом 90 днів не укладе відповідний договір про постачання електричної енергії з іншим

електропостачальником або договір купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії, електроживлення його об'єкта (об'єктів) має бути припинено оператором системи. У разі нездійснення оператором системи припинення електроживлення об'єкта (об'єктів) споживача через 90 днів з першого дня постачання йому електричної енергії постачальником "останньої надії", обсяги електричної енергії, спожитої цим споживачем, починаючи з 91 дня покладаються адміністратором комерційного обліку на втрати оператора системи [2].

Збитки, пов'язані з оплатою та адмініструванням втрат, які виникли внаслідок порушення цих Правил іншими учасниками роздрібного ринку, оператор системи відшкодовує, оформивши претензію цьому (цим) учаснику (учасникам) роздрібного ринку на відшкодування збитків у порядку, передбаченому розділом VIII цих Правил.

Фактично, згідно п. 6.2.8. ПРРЕЕ після закінчення 90-денного терміну споживачі мають бути відключені.

В умовах воєнного стану Міністерством енергетики України введено в дію Наказ від 04.03.2022 № 104 «Щодо проведення розрахунків на ринку електричної енергії», яким запроваджено регулювання, відповідно до якого передбачено, що тимчасово, на період дії воєнного стану в Україні та впродовж 30 днів після завершення воєнного стану споживачі електричної енергії, які станом на 01 березня 2022 року не перебували на постачанні постачальником "останньої надії" та яким припиняється постачання електричної енергії поточним постачальником, переводяться на постачання до електропостачальника, на якого покладено спеціальні обов'язки постачальника універсальних послуг [3].

Міністерство енергетики України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів яке є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі у відповідності з Постановою КМУ від 17.06.2020 № 507 «Про затвердження Положення про Міністерство енергетики України» [4].

В подальшому Міністерством енергетики України оприлюднено Наказ від 13.04.2022 № 148 «Про врегулювання питань щодо постачання електричної енергії споживачам та розрахунків між учасниками роздрібного ринку електричної енергії у період дії в Україні воєнного стану», яким з метою забезпечення безпеки постачання електричної енергії споживачам, затверджено «Положення про особливості постачання електричної енергії споживачам та розрахунків між учасниками роздрібного ринку електричної енергії у період дії в Україні воєнного стану». При цьому, з урахуванням п. п. 2, 7 Наказу № 148 встановлено, що:

– споживачам гарантується постачання електричної енергії на умовах універсальної послуги, з урахуванням цього Положення, у разі припинення постачання електричної енергії попереднім постачальником на ринку електричної енергії внаслідок присвоєння постачальнику статусу «Дефолтний» або зупинення дії його ліцензії з постачання електричної енергії споживачу;

– споживачі мають право змінити ПУП на іншого постачальника електричної енергії за процедурою, передбаченою главою 6.1 розділу VI Правил роздрібного ринку електричної енергії;

– постачальник «останньої надії» у період дії воєнного стану та протягом 30 днів після його припинення або скасування (крім випадку зміни постачальника за ініціативою споживача в порядку глави 6.1 розділу VI Правил роздрібного ринку електричної енергії) здійснює постачання електричної енергії тим споживачам, у яких відсутній електропостачальник, в тому числі яким станом на 04 березня 2022 року постачання електричної енергії здійснював постачальник «останньої надії» [5].

Таким чином, Наказом № 148 було передбачено ряд гарантій для споживачів електричної енергії, які, за загальним правилом, не можуть скасовуватися за умови, якщо не відпала підстава для запровадження відповідного правового регулювання, якою у даному випадку є – воєнний стан. Іншими словами, правомірними очікуваннями споживачів та постачальників, які поширюють на себе відповідні державні гарантії та прогнозують правові наслідки з ними пов'язані, є такі, що пов'язані з застосуванням встановлених Наказом № 148 правил – на увесь час воєнного стану в Україні.

Література:

1. Про ринок електричної енергії: Закон України №2019-VIII від 13.04.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text> (дата звернення 08.05.2024).

2. Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14.03.2018 № 312 Про затвердження Правил роздрібного ринку електричної енергії URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0312874-18#Text> (дата звернення 08.05.2024).

3. Наказ Міністерства енергетики України від 04.03.2022 № 104 «Щодо проведення розрахунків на ринку електричної енергії» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0104922-22#Text> (дата звернення 08.05.2024).

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 № 507 «Про затвердження Положення про Міністерство енергетики України»

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 08.05.2024).

5. Наказ Міністерства енергетики України від 13.04.2022 № 148, яким затверджено «Положення про особливості постачання електричної енергії споживачам та розрахунків між учасниками роздрібного ринку електричної енергії у період дії в Україні воєнного стану» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0441-22#Text> (дата звернення 08.05.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-395-1-7>

СВІТОВИЙ ДОСВІД В КОНТЕКСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Гей Катерина Василівна

*аспірант кафедри адміністративного та інформаційного права,
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Бюджетний процес в зарубіжних країнах характеризується своїми особливостями, що обумовлено формою державного устрою, формою правління, рівнем економічного розвитку країни, історичними традиціями.

За ознаками регулювання міжбюджетних відносин, співвідношення ролей центральної і місцевої влади А. Буряченко поділяє на чотири групи країни Організації економічного співробітництва і розвитку, які відносяться до найбільш розвинених країн світу (табл. 1).

Таблиця 1

Основні форми побудови бюджетних систем у світі [2, с. 23]

Країни-представники	Характеристика групи
Федеративні держави – Австралія, Канада, США; унітарні – Великобританія та Японія	Значна самостійність регіональної та місцевої влади, що опирається на широкі податкові повноваження.
Країни Північної Європи, а саме Данія, Норвегія, Швеція і Фінляндія	Висока частка участі регіональної та місцевої влади у фінансуванні соціальних витрат
Федеративні держави Західної Європи, а саме Австрія, Німеччина, Швейцарія	Істотна автономність бюджетів різного рівня разом з розвинутою системою їх взаємодії та співробітництва.
Бельгія, Франція, Греція, Італія, Нідерланди, Португалія, Іспанія	Низький рівень автономності місцевих бюджетів, залежність від центрального бюджету.